

עין משפט נר מצוה

אין צדין פרק שלישי ביצה

מסורת הש"ס

(א) שבת קטן. חולין נא.
(ב) שבת מה. (ג) ליל גרסא.
(ד) מומי טבר מתחמל כ"ג.
(ה) מפרש בשלח פ"ט מה.

הגהות הב"ח

(א) נבי טול הורא ומומי
עמו כ"ג וכן כולל עמוד:
(ב) שם כפי מנייה דב הלל
מורה יס:

גליון הש"ס

נבי יס מוקצה לחצי
שבת. ע"י שבת מג ע"א
חומי ד"ה נעונו ודף
מג ע"י חומי ד"ה יס
עלי וחתולין דף ע"י ע"ב
חומי ד"ה נגון:

לענין רש"י

פרש"י. שם. אפרסין.
קרויניץ. קרויניץ.
חב"ס. מורה יס.

מוסף רש"י

רש"י. ר' יהודה ור' חנניאל
שענין שמואל ור' חנניאל
מומין ב"ר. שאם נולד
היום, הוא ומומיו נעשו
שזה מן המוכן. ומותר
לנקר מומי ב"ר. דלא
דמי מתקן ב"ר. דלא
לחמול בלחמול. (שבת
ע"ב.) דאפילו האיסור נעלם
ע"י כיום מום שמוס
למוקצה היה בין השמשות
תחת אסור קדשים בחי.
אכל אס טול היום ומומיו
עמו מוקח הוא. אלא נאמר
משום דהא נכחי אמו
היה מוקח אלא אמו ומומיה
דכתיב אמו קדוש עד שילד
וישגור הרי מומי עמו
והוא נשפך בחי. (תורה
ו"א.) דרבי דייני ההב.
והוא נשפך כענין ליה מיד
(שבת ק"ד.) היה אובל.
רש"י. שם. שמואל ור' חנניאל
דמוס אכל ואלו סמין
לחמול. אלא שם דעמי
אמה מוצא ב"ר. ואפי'
דמי חזי על שפחא ופילי
נכחו לא נתקלל מומי
הואל ופילי. אפ"ר.
חברשין. קרויניץ. שם.

רבינו חננאל (הרשב"א)

המים והמזוזה מיד.
איבא דאמרי אין מוקצה
אמר לו. נימא מסייע
ליה. וש"ן שאם נולד
ומומי עמו ב"ר. איתיבא
היה אובל בענינים
ההם והעלן לג
לעשות מוקח צימקין. לא
יאכל מהן בשבת עד
שיזכר ויאמר בעת
שהתירו יורו מוכנים
לשבת. וכן אפרסין
כ"ר. ולא מיתקמא אלא
בזמן דאחיו ואחיה
והדר איהו. וא"ת כל
דבר שהיה ראוי לאכל
אפי' שנדחה אס חזר
ונראה בכשרותו עומד
ולא נדחה. (נדרה) למה
(נדרה) (הצירוף) לחומי.
אלא מאי יש מוקצה.
וכי מוכין על דבר

דאחיו. בין השמשות: ואדמו. בשבת שנפלו עליהם שמיים ותפחו
והדר אחו שזופתן השמש וקא מיבעיא להן ק' שפחא דאחיה מי
אמרה להו כולי יומא או לא: נימא ה"א בכור מעיקרא. בין השמשות
היה חזי לשחוט את אמו והוא נאכל בין חס בין בעל מום לפי שאין
בכור קדוש אלא צלמיו דכתיב
אשר יולד בכרךך וגו' (דברים ע"ו):
אדמיס ליה. שהיה בחוקה בכור
מס ואסור עד שיראה מומי:
דיסבי דייני הסם. כשנולד וכפוטרו
את הרחם ראו את מומי דלא
הוקף כלל: היה אובל בענינים
ההם ומומיו נעשו דלא תימא
כיון דאובל והולך לא יבטיח הזמנה
וכן מפרש בפרק שלישי בשבת
בכירה שהסיקוה (דף מה.) ענינים
קרוין גרוגרות: אפרסין. פרש"י.
נלע"י: חנושין. קרויניץ: אי דאחיו.
בין השמשות: למס לי הומנס. הא
דלא כיון דחזא כהו דיכשו דעמי
עלוייהו שהיה לא הוקף אלא ליכשן:
ואי דלא אחו כי אומין לבו מאי הוי.
הא לא חזי לאכילה ולא מהניא להו
הזמנה דהיה ליה כחמוקן עילס ואכנס
לאכילה דלא כיהי אולתן: וכן
סומא דלא ידע אי חזו אי לא הוי.
וכי תימא הך הזמנה דקתני כגון
דטורח הוא לו לעלות אליהן ולראות
אם יבשו אם לאו ואינו ידע אם ראוין
אם לא ראוין ומכין בהזמנה ואומר
הריני אובל מהן למחר אם ראוין הן
ואשמעין אי לאו דאזמיניהו מתחמול
כיון דלא היה ידע שהן ראוין לא
היה חמירין דעמי עלוייהו ואסורים
לאכול אפילו מלאן ראוין: והאמר רב
כהנא מוקפא. שיהיה מתחמול: ומסר.
שיכש. מצדד יוס: ואין הכעלים
מכירין זו. אין הכעלים ידעיים שיש
שלא דקדוקו מצדד יוס ולמחר
מלאויה שיש היה מתחמול: ומסר.
דכי חסקה מעיקרא לא אקצייה אלא
ליכש והרי יכש והוכין מצדד יוס כך
פירש רב אחאי בשאלותיו: שלו: אלא
לאו דאחיו ואדמו ופסד אחיו. ע"כ
לא מתקמא הך הזמנה אי לאו להכי
דאומין להו דלא ידמו למחר ויתקנו
לכו ביום יאכל מהן: ה"ג אלא מאי
יש מוקפא כי אומין לבו מאי הוי.
הזמנה דקדוש הקהל מאי מהניא
כלל הזמנה נמי מוכינה ועומדין
והאיסור דא אחי כן: ה"ג אלא דאחיו
ולא אחיו. כהי עסקין שיכשו ולא
כל זכרן: דאיכא אינשי דאכלי ואיכא
דלא אכלי. ואנטיקין ליה לגלוי
דעמי אי אכלי אי לא אכלי: הא
שמש. דאין מוקפא לחצי שבת. משולין
ועדשים. שאנו בשולין ביום טוב:
מעיקרא. בין השמשות: חזו לכוס.
חמין. כל דבר הנאכל חי קרי אכילתו
כוסס: אדמו להו. כל זמן שדומין:

גמר

צריכא דאחיו ולא אחיו דאיכא
גלי דעתיה לא אומין לא גלי
גמר

כ"ע. ואם נולד בו מום ב"ר כ"ס כן יומי אומר אין זה
מן המוכן ואפילו עבר ונקרו לא ישחוט שהוא כמתקן לגמרי: וש"ן
כ"ר. אלא כזו היו מוריס מוקפס שלפניו ר' יהודה ור"ש שאם נולד
היום ומומיו עמו שזה מן המוכן שאין בזה משום תקון ומשום דין שלא
היה בו חוקה אסור מעולם וכדמוקין
לה לקמן כגון דיתבי דייני ההם:
אבא פני. על אביו קאמר: מוכר.
ושחוטו למתלה: כוסיה דרכה
מספספא. דלמתלה שרי: מדקתני
לה כפלא כזי. כדרימא דלעיל
כדרי שמוען כן מנסיא: אין
מכריין. למתלה משמע: אין זה
מן המוכן. משמע אפילו דיעבד אינה
הכנה ועוד מדפליגיהו לתרי כני:
שזה מן המוכן אפילו למתלה. קאמר
דמוקין לנקרי דאי דיעבד קאמר
ומאי מוכן לשחוטו קאמר אלא
פלגיניהו למתלה כני למנייה להך סיפא
כדי רישא ולעריניהו ולמניניה הכי
נולד בו מום מערב יום טוב או
שולד הוא ומומיו עמו אין מקריין
אומין ביום טוב דלהי משמע למתלה
הוא דלא הא דיעבד שפיר דמי:
ואינשי מפנייה בדיה גרוגרות: כחכמים
אומרים אין זה מן המוכן. אפילו
דיעבד וכה ר' שמעון היה דשמעין
ליה אין ראוין מומין וכוין דכהן
תרי ערב ומי להו איכא למימר
דנולד הוא ומומיו עמו דשרי דיעבד
קאמר כרבי נחמן וקשיא לנבי
דפרייהו לרבה כר ר' הונא מהך:
ואלא קשיא סייא. דלעיל דמסייע
ליה לרבה ואפי' מנייהו סמכין:
סייא. דלעיל: אלא כר אומין הוא.
חסא אהד שמעון מוכין זו שהיה
גורס משניות ומשנה ומשנשן: דיקא.
דלא אהד ויהר אחיו מאי א"ל יש מוקצה איתבייה
אדחי והדר אחיו מאי א"ל יש מוקצה איתבייה
וש"ן שאם נולד ומומיו עמו שזה מן המוכן
ומאמי נימא האי בכור מעיקרא הוה חזי אנב
אמיה אתיליד ליה אדחי ליה אחוייה לחכב
אשתרי ליה אמר אביו ואיתמא רב ספרא
כגון דיתבי דייני ההם איכא דאמרי אמר ליה
אין מוקצה לחצי שבת לימא מסייע ליה
וש"ן שאם נולד ומומיו עמו שזה מן המוכן
והא בכור מעיקרא הוה חזי אנב אמיה
אתיליד ליה אדחי ליה אחוייה לחכב אשתרי
ליה אמר אביו ואיתמא רב ספרא כגון
דיתבי דייני ההם ת"ש י"היה אוכל בענינים
והותר והעלן לג לעשות מהן צמקין
בתאנים והותר והעלן לג לעשות מהן
גרוגרות לא יאכל מהן עד שיזמין מבעוד יום
וכן אתה מוצא באפרסין ובחבושין ובשאר
כל מיני פירות היכי דמי אי דחו להמה ליה
הזמנה אי דלא חזו כי אומין להו מאי הוי וכי
תימא דלא ידע אי חזו אי לא חזו והאמר רב
כהנא ימוקפה שיכש ואין הבעלים מכירין
בו מותר אלא לאו דחו ואדחו והדר אחיו
ואי אמרת אין מוקפה למה להו הזמנה אלא
מאי יש מוקפה כי אומין להו מאי הוי י"ל
אינשי דאכלי ואיכא אינשי דלא אכלי אומין
דעתיה אמר רבי זירא ת"ש מפולין ועדשים דהא פולין בקדרה אדחו להו

שאנו בר אכילה מאי הוי. ופרקיין כגון דנדרו ולא נראו לגמרי. יש בני אדם שאוכלין אותן כמחול שכן עשיתי
יש מי שאינו אוכל. אם גילה דעתו לאוכלן כמות שהן (והרי גליל) לא יזמן נחבד כי מוקפה הן אצלו. ת"ש
מפולין יעדישין. כי בעת שהן יבישין ראוי לביס. עורנו כקדרה נדרו מלכוס. ועדיין לא נתחשל.

בג א ב מ"י פ"ט מהי
י"ע הלל ד טור
ש"ע א"ת פ"י תלם ספיק
ט:
בד ג ט"ש"ע א"ת פ"י ט
ספיק ג ופולין דעט
ספיק ה:
בד ג ט"ש"ע א"ת ספיק
ט ספיק ד:
בד ג ט"ש"ע א"ת ספיק
ה:

רבינו חננאל

ב"ר. רבן שמעון
אמר אין זה מן המוכן.
וש"ן שאם נולד ומומיו
עמו שזה מן המוכן.
היה רבה בר רב הונא.
נולד ביום טוב ומומיו עמו
מכריין אותו למתלה
כדרי. אמר אביו במומיה
ספספא. מדקתני תלחא
כדי כדרימא. נולד בו
מום מערב יום טוב
מכריין אותו ביום
למתלה. הא דיעבד
שפיר דמי. נולד בו מום
ביום טוב. שמעון אומר
אין זה מן המוכן.
דאפילו דיעבד נמי לא.
וש"ן שאם נולד ומומיו
עמו שזה מן המוכן
(דאפי' למתלה נמי).
ודחיין להא מפתתא
דאחיו ר' הושעיא ותי
בין שולד בו ביום
וכן שולד בו מערב
יום טוב. חכמים אומרים אין
זה מן המוכן. ור"י.
נחמן ומוקפס לה לפתחי
ביתיה. מדקתני ר' חנניאל
שמוען אומר כל שאין
מומיו ניכר פסיד י"ט.
דליכא למימר ר' חנניאל
דקתני כל שאין מומי
ניכר דלא חזי ביה מום
כלל מערב י"ט.
(דקתני שביטא) ור' חנניאל
אלא לעולם דהוה כיה
מום מערב י"ט ולא
ניכר לחכב אי מום
עובר אי מום קבוע הוא.
וקתני (בבב"א) חכמים.
ש"י והלכתא כחנניה.
שימורש בלמורד א"י
אתה עובדא קמי ר'
אמר וספר למימר ר'
יהודה ור' שמעון הלכה
כר' יהודה. אייתר ר'
אשעיא מתניתא דבר
קפרא מדרסא וזנא.
יחכמים אומרים כל
שאין מומי (שמוקפס)
ניכר מערב י"ט. ולא
התירו מפתח אלא ביום
טוב אינו מוכן. וקביהל
יחזו ביה. והא דתניא
תלחא כדי אוקינא
לאמר כר אומין
משכשכ ותי. ולומר
משכשכ ותי. ולומר
סמכין עולה. בעא מניה
הלל מרבה יש מוקפה
לחצי שבת. כגון ענינים
שהיו ליל שבת ראויין
לאכילה. כמסו ראוי לא
ענינים ולא צימקין
ונדרו. נשכה בתן רוח
כל היום. ונעשו ספיק
דיום כמי צימקין
ייאויין לאכילה מאי.
כיון שדחתו בחתלת
דיום הוה להו מוקפה.
יאפי' דהא (חזין) השהא
אפ"ר. אי לא. אמר ליה
יש מוקפה. וירשעמי אלא
אמר משום מוקפה אלא
האניס וענינים. א"ר

